

Keuzedeel mbo

Fries in de beroepscontext B1

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K0510

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport
Gevalideerd door: Sectorkamer Zorg, welzijn en sport
Op: 05-04-2016

1. Algemene informatie

D1: Fries in de beroepscontext B1

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Europees Referentie Kader (ERK) als uitgangspunt van het taalkundige deel

De inhoud van dit keuzedeel Fries is gebaseerd op het referentiekader Fries dat in 2015 in opdracht van de provincie Fryslân ontwikkeld is. Het referentiekader gaat uit van het Europees Referentiekader voor de talen (ERK), dat in Nederland en daarbuiten voor (vreemde) talenonderwijs gebruikt wordt. Ook maakt het verbinding met het referentiekader Taal (Meijerink). In het referentiekader Fries ('Referinsjeramt Frysk') staan beschrijvingen van kwaliteiten van leerlingen op het gebied van kennis, inzicht vaardigheden wat betreft de Friese taal voor de verschillende vaardigheden (gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven). Conform het ERK beschrijft het Referentiekader Fries vaardigheidsniveaus van taalbeheersing in termen van taalomvang (wat moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?), taalcomplexiteit en mate van correctheid (hoe goed moet je het kunnen?).

Het landelijk format voor de beschrijving van een keuzedeel is niet volledig in te vullen voor het beschrijven van een keuzedeel Taal. Het format is van oorsprong bedoeld voor de beschrijving van een keuzedeel bestaande uit beroepshandelingen die weergegeven worden in kerntaken en werkprocessen. Bij taal gaat het echter om kennis en vaardigheden die in een bepaalde context worden toegepast om kerntaken en werkprocessen ook in de Friese taal te kunnen uitvoeren. Desondanks is voor het keuzedeel Fries in de beroepscontext B1 hetzelfde format gebruikt. Op enkele punten wijkt de beschrijving van het landelijke format af en/of wordt deze niet geheel ingevuld (geen werkprocessen). Dit wordt in deze preambule toegelicht en verantwoord.

Aantal sbu's

Het aantal studiebelastingsuren voor dit keuzedeel is vastgesteld op 240. Dit komt neer op circa 3 lesuren per week (afhankelijk van de opleidingsduur). Er zijn echter diverse factoren die bepalen of dit aantal uren toereikend is voor het behalen van het gewenste niveau tijdens de gehele opleidingsduur, zoals de motivatie van studenten, groepsgrootte, groepssamenstelling, gebruikte methode, etc. Aan te bevelen is zorg te dragen voor zo gunstig mogelijke condities.

Taal in de beroepscontext en beroepscultuur

Aangezien dit keuzedeel aan uiteenlopende kwalificatiedossiers gekoppeld moet kunnen worden, kan het keuzedeel uiteraard in de uitwerking niet alle betreffende beroepscontexten bevatten. Het beschrijvingsniveau is daarom van algemene aard (gebaseerd op het Referentiekader), maar wel gericht op Fries in de beroepscontext. Bij het indienen van dit keuzedeel zijn de kwalificatiedossiers van Zorg en Welzijn/Assisterende Gezondheidszorg als uitgangspunt genomen. 'Het toepassen van Fries in de beroepscontext' wordt als 'kerntaak' gezien. De vijf taalvaardigheden zoals benoemd in het ERK zijn opgenomen in de lijst van kennis en vaardigheden.

Voor de beschrijving van de taalkennis en -vaardigheden zijn vanuit het referentiekader de 'algemene omschrijving van het beheersingsniveau' en de 'globale descriptoren' uit het ERK gebruikt. Omdat het in dit keuzedeel uitsluitend gaat om beschrijving van kennis en vaardigheden, is deze lijst uitgebreid. De kerntaak inclusief kennis en vaardigheden kan per kwalificatiedossier/profiel worden ingekleurd voor een specifieke branche c.q. beroep.

B1-niveau

Beoogd eindniveau B1: zelfstandig taalgebruiker in de beroepscontext; hiervoor moet echter ook niveau A2 worden beheerst en geactiveerd. Niet voor alle beroepen zijn alle taalvaardigheden even relevant. Het is mogelijk om twee vaardigheden op een lager niveau (A2) af te sluiten.

D1: Fries in de beroepscontext B1

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat niet Friestalige studenten voor alle vaardigheden niveau B1 of hoger halen.

In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau.

Qua taalniveau gaat het bij niveau B1 om specialistische kennis van het Fries om diverse specifieke situaties in de beroepscontext te kunnen afhandelen. Het niet goed kunnen communiceren in het Fries kan afbreuk doen aan het succesvol volbrengen van werkzaamheden. Dit betekent dat de beroepsbeoefenaar de hoofdpunten van gesprekken en mediaberichten begrijpt wanneer in duidelijke taal wordt gesproken over actuele en/of vertrouwde zaken. Hij begrijpt teksten die bestaan uit zeer frequente dagelijkse (werk)taal en beschrijvingen van persoonlijke gebeurtenissen, gevoelens of wensen. De beroepsbeoefenaar kan zelfstandig de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis voor zijn werk in het gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Hij kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over vertrouwde, dagelijkse of persoonlijke onderwerpen. Hij benoemt persoonlijke zaken door uitingen op eenvoudige wijze aan elkaar te verbinden. Hij redeneert en verklaart kort meningen en plannen en kan producten en diensten van zijn bedrijf naar behoren in het Fries presenteren. Vertelt een verhaal, een anekdote uit zijn werkcontext en reageert daarop. Hij schrijft een korte, eenvoudige, samenhangende tekst of brief over vertrouwde of persoonlijke onderwerpen, waarin ook indrukken en ervaringen worden beschreven.

Relevantie van het keuzedeel

Voor de Friese samenleving is de beheersing van de Friese taal sociaal, cultureel en economisch erg belangrijk. Beginnende beroepsbeoefenaars die in een Friestalige beroepsomgeving gaan werken zullen tenminste enige kennis en vaardigheid van het Fries nodig hebben. Onderzoek laat zien dat bijna in alle sectoren in meer dan 50% van de organisaties vaak Fries gesproken wordt tussen werknemers onderling. Bij 58% van de organisaties krijgen werknemers bij contacten met klanten vaak te maken met de Friese taal. Meer dan 80% van de organisaties en instellingen vindt het een pluspunt als werknemers de Friese taal verstaan, meer dan de helft als werknemers de taal ook spreken.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel kan de niet-Friestalige student zich versterken in het beheersen van de Friese taal. Het beheersen van de Friese taal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken. Vandaar dat het Fries nadrukkelijk in de beroepscontext wordt geplaatst.

Branchevereisten

Aard van keuzedeel

Verbredend
Generiek

2. Uitwerking

D1-K1: Het toepassen van Fries in de beroepscontext B1

Complexiteit

De beroepsbeoefenaar komt intensief in aanraking met en gebruikt het Fries en zijn kennis over de Friese cultuur intensief bij standaard en specifieke werkzaamheden in zijn beroep in internationale contacten met collega's, cliënten en opdrachtgevers. Ook gebruikt hij het Fries als hij zaken moet regelen. Het gaat hier om specialistische kennis van het Fries om diverse specifieke situaties in de beroepscontext te kunnen afhandelen. Het niet goed kunnen communiceren in het Fries kan afbreuk doen aan het succesvol volbrengen van werkzaamheden.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beroepsbeoefenaar heeft een zelfstandige functie en moet zelfstandig in staat zijn de Friese taal te gebruiken voor het verrichten van beroepswerkzaamheden. Bij het luisteren is de beroepsbeoefenaar afhankelijk van een normaal en duidelijk articulerende spreker(s) en bij het voeren van gesprekken van zijn gesprekspartner(s). Hij is in staat zelf een gesprek te beginnen, te voeren en af te sluiten. Bij het lezen gaat het om wat langere, eenvoudige en goed gestructureerde teksten over alledaagse of werk gerelateerde onderwerpen. Hij kan de betekenis van woorden afleiden uit de context. De beroepsbeoefenaar spreekt langzaam en met pauzes, maar hij is goed te volgen. De woordenschat is voldoende en hij is grammaticaal redelijk accuraat. Dit laatste geldt ook voor teksten die hij schrijft over vertrouwde of werk gerelateerde onderwerpen. Hij is in staat om producten en diensten van zijn organisatie schriftelijk en mondeling naar behoren te presenteren.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Heeft kennis van de basiswoordenschat van enkele duizenden woorden (zie ERK).
- Heeft kennis van vaktaal zoals die voor het beroep waarvoor wordt opgeleid nodig is
- Heeft kennis van expliciet aangeboden grammaticaregels
- Heeft kennis van belangrijke talige conventies
- Heeft kennis van belangrijke compenserende strategieën

- Gesprekken voeren (B1)
- Kan zeggen wat hij/zij voelt
- Kan op gevoelens van anderen reageren
- Kan iemand geruststellen
- Kan voorstellen doen om problemen op te lossen en besluiten te nemen
- Kan meer gedetailleerde informatie achterhalen en doorgeven
- Kan aanwijzingen vragen en ze opvolgen
- Kan duidelijk commentaar en een mening geven
- Kan een klacht van anderen aanhoren en doorgeven
- Luisteren (B1)
- Kan een voorgelezen of verteld verhaal begrijpen
- Kan gesprekken en discussies in het Fries begrijpen, bijvoorbeeld gesprekken tussen collega's of cliënten
- Kan een beschrijving begrijpen
- Kan korte presentaties begrijpen
- Kan eenvoudige, technische informatie begrijpen bijvoorbeeld over de werking van een apparaat
- Kan gedetailleerde aanwijzingen volgen
- aantekeningen
- Kan aantekeningen maken of een lijst van belangrijke punten bijvoorbeeld van werkoverleg of ten behoeve van een aanvraag of een klacht
- Spreken (B1)
- Kan een helder verhaal vertellen
- Kan vertellen over voorvallen en daarbij gevoelens en reacties beschrijven
- beschrijven, verklaren, instrueren
- Kan meningen en reacties beschrijven
- Kan een heldere beschrijving geven
- Kan details toelichten, zaken uitleggen en toelichten
- Kan een reactie geven op een boek of film
- Kan in het kort redenen en verklaring geven voor meningen en plannen
- Lezen (B1)
- Kan de beschrijving van voorvallen, gevoelens en wensen begrijpen
- Kan fictie en literatuur herkenkend lezen

D1-K1: Het toepassen van Fries in de beroepscontext B1

- Kan persoonlijke en eenvoudige zakelijke brieven en mails begrijpen
- Kan de belangrijke punten uit mails, zakelijke brieven en andere (korte) teksten begrijpen
- Kan duidelijk geschreven instructies begrijpen
- Schrijven (A2)
- Kan iemand ergens voor bedanken.
- Kan biografische feiten weergeven
- Kan een eenvoudig verhaal of gedicht schrijven
- Kan een persoon beschrijven
- Kan een kort stukje schrijven volgens een vast stramien
- Kan een standaard formulier invullen